

УДК 351.84:364.62:355.01:340.13

[https://doi.org/ 10.31652/2786-6068-2026-7-73-86](https://doi.org/10.31652/2786-6068-2026-7-73-86)

Оксана Лазор

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного управління та менеджменту
e-mail: oksana.lazor@vspu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0001-7699-8338>

Олег Лазор

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного управління та менеджменту
e-mail: oleg.lazor@vspu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-5989-8527>

Ірина Юник

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,
кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування
<https://orcid.org/0000-0002-0985-1800>

**ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ
РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ І ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ:
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

Анотація. Досліджено нормативно-правове забезпечення публічного управління у сфері соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців і ветеранів війни в умовах повномасштабної збройної агресії проти України. Обґрунтовано актуальність удосконалення системи публічного управління, зумовлену стрімким зростанням кількості військовослужбовців і ветеранів війни, які потребують комплексної соціальної, психологічної, медичної та професійної підтримки. Проаналізовано конституційні засади публічного управління у сфері соціально-психологічної реабілітації, положення законів України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні», а також підзаконних нормативно-правових актів, стратегічних документів.

Розкрито роль Координаційної ради з питань реабілітації та підтримки військовослужбовців, Міністерства у справах ветеранів України, Міністерства оборони України у формуванні сучасної системи реабілітації. Досліджено зміст законодавчого забезпечення соціального захисту військовослужбовців і ветеранів війни, особливості організації психологічної допомоги, а також

Публічне управління і право: історія, теорія, практика. 2026. Вип. 7.
охарактеризовано основні функціональні компоненти соціально-психологічної реабілітації та її ключові напрями.

Встановлено, що останніми роками система публічного управління зазнала суттєвого розвитку завдяки впровадженню цифрових реєстрів, розвитку інституту фахівця із супроводу ветеранів, удосконаленню механізмів психологічної допомоги та посиленню міжвідомчої взаємодії. Водночас доведено, що чинна нормативно-правова база залишається недостатньо узгодженою та не повною мірою відповідає сучасним потребам, що проявляється у фрагментарності правового регулювання, недостатній координації між органами влади, нерівномірній доступності реабілітаційних послуг, дефіциті кваліфікованих фахівців, обмеженості реабілітаційної інфраструктури та недостатньому фінансовому забезпеченні. Обґрунтовано, що подальший розвиток публічного управління у сфері соціально-психологічної реабілітації має ґрунтуватися на гармонізації нормативно-правової бази, розвитку інтегрованої міжвідомчої системи реабілітації, впровадженні людиноцентричного підходу, посиленні цифровізації управлінських процесів, розширенні мережі реабілітаційних послуг, зміцненні кадрового потенціалу, запровадженні єдиних стандартів оцінювання якості реабілітаційної допомоги та розвитку реабілітаційної інфраструктури відповідно до потреб військовослужбовців, ветеранів війни та членів їхніх сімей.

Ключові слова: публічне управління; соціально-психологічна реабілітація; військовослужбовці; ветерани війни; нормативно-правове забезпечення; психологічна реабілітація; соціальний захист.

Lazor Oksana, Oleh Lazor, Iryna Yunyk

PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FIELD OF SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL REHABILITATION OF MILITARY PERSONNEL AND WAR VETERANS: REGULATORY AND LEGAL FRAMEWORK

Abstract. The article examines the regulatory and legal framework governing public administration in the field of social and psychological rehabilitation of military personnel and war veterans under the conditions of the full-scale armed aggression against Ukraine. It substantiates the urgency of improving the public administration system, driven by the rapid increase in the number of military personnel and war veterans requiring comprehensive social, psychological, medical, and professional support. The study analyzes the constitutional foundations of public administration in the field of social and psychological rehabilitation, the provisions of the Laws of Ukraine On Social and Legal Protection of Military Personnel and Members of Their Families, On the Status of War Veterans and Guarantees of Their Social Protection, On the Mental Health Care System in Ukraine, as well as subordinate regulatory legal acts and strategic policy documents.

The paper highlights the role of the Coordination Council on the Rehabilitation and Support of Military Personnel, the Ministry of Veterans Affairs of Ukraine, and the Ministry of Defence of Ukraine in shaping the contemporary rehabilitation system.

It explores the legislative framework for the social protection of military personnel and war veterans, examines the specific features of organizing psychological assistance, and characterizes the principal functional components of social and psychological rehabilitation together with its key areas.

The study establishes that, in recent years, the public administration system has undergone significant development through the introduction of digital registers, the establishment of the institution of veteran support specialists, the improvement of psychological assistance mechanisms, and the strengthening of interagency cooperation. At the same time, it demonstrates that the existing regulatory and legal framework remains insufficiently coordinated and does not fully meet contemporary needs. This is manifested in the fragmented nature of legal regulation, inadequate coordination among public authorities, unequal accessibility of rehabilitation services, a shortage of qualified specialists, limited rehabilitation infrastructure, and insufficient financial support. The study substantiates that the further development of public administration in the field of social and psychological rehabilitation should be based on the harmonization of the regulatory and legal framework, the development of an integrated interagency rehabilitation system, the implementation of a human-centred approach, the further digitalization of administrative processes, the expansion of rehabilitation services, the strengthening of human resource capacity, the introduction of unified standards for assessing the quality of rehabilitation services, and the development of rehabilitation infrastructure in accordance with the needs of military personnel, war veterans, and their family members.

Keywords: public administration; social and psychological rehabilitation; military personnel; war veterans; regulatory and legal framework; psychological rehabilitation; social protection.

Постановка проблеми. Публічне управління у сфері соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців і ветеранів війни спрямоване на відновлення фізичного, психологічного та соціального функціонування осіб, які брали участь у виконанні завдань щодо захисту державного суверенітету та територіальної цілісності України. В умовах тривалої збройної агресії проти України особливого значення набуває вдосконалення системи публічного управління у сфері соціально-психологічної реабілітації, оскільки її ефективність визначає рівень соціальної адаптації військовослужбовців та ветеранів війни, їх повернення до професійної діяльності, інтеграції в суспільство та зміцнення людського потенціалу держави загалом.

Повномасштабна війна в Україні спричинила значне зростання кількості військовослужбовців і ветеранів, які потребують комплексної медичної, психологічної, соціальної та професійної допомоги. Відповідно до оцінок МОЗ та міжнародних організацій, десятки тисяч військовослужбовців мають симптоми посттравматичного стресового розладу (далі – ПТСР), депресивні чи тривожні розлади, соматичні скарги, розлади сну, що вимагає запровадження довготривалих програм підтримки. Проте система реабілітації залишається фрагментарною, окремі медичні, психологічні та соціальні програми існують ізольовано, без інтегрованої стратегії, що знижує їх ефективність [4, с. 137]. Все

це ускладнює координацію між суб'єктами публічного управління та негативно позначається на результативності заходів соціально-психологічної реабілітації для військовослужбовців і ветеранів війни.

Відповідно до Стратегії ветеранської політики на період до 2030 року одним із пріоритетних напрямів державної політики визначено відновлення та підтримку фізичного і психічного здоров'я ветеранів, розвиток системи психологічної та психосоціальної реабілітації, сприяння їх професійній адаптації, працевлаштуванню, економічній незалежності, забезпеченню державних соціальних гарантій, а також підтримку членів сімей ветеранів. Стратегія передбачає впровадження комплексного, міжвідомчого та людиноцентричного підходу до надання медичної, психологічної, соціальної, освітньої та професійної підтримки відповідно до індивідуальних потреб ветеранів і членів їхніх сімей [12].

Аналіз джерел та останніх досліджень. Проблематика публічного управління у сфері соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців і ветеранів війни досліджена у працях багатьох українських науковців. Теоретико-методологічні засади формування та реалізації державної політики, розвитку системи публічного управління, адміністративно-правового забезпечення, нормативно-правового регулювання та міжвідомчої взаємодії у сфері соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців і ветеранів війни досліджували І. Бабова, О. Баб'як, О. Блінов, А. Захарін, Р. Кудряшов, К. Куркова, Л. Луценко-Миськів, О. Морозов, І. Назаренко, В. Рожков, О. Сластьоненко, В. Якимець, С. Шостак. Психологічні та соціально-психологічні особливості реабілітації, адаптації та ресоціалізації військовослужбовців і ветеранів війни висвітлено у працях В. Алещенка, О. Гульбс, О. Кобець, О. Колесніченка, Я. Мацегори, І. Приходька, О. Сафіна, В. Стасюка, Ю. Федоренка та Н. Шеленкової. Незважаючи на наявні публікації, питання нормативно-правового забезпечення публічного управління у сфері соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців і ветеранів війни в умовах сучасних безпекових викликів потребують подальшого наукового обґрунтування та дослідження.

Мета статті полягає в аналізі сучасного стану нормативно-правового забезпечення публічного управління у сфері соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців і ветеранів війни, визначенні основних проблем функціонування системи соціально-психологічної реабілітації, а також обґрунтуванні пріоритетних напрямів удосконалення публічного управління в умовах повномасштабної війни.

Виклад основного матеріалу. Правовою основою публічного управління у сфері соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців і ветеранів війни є Конституція та закони України, укази Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади, міжнародні договори, ратифіковані Верховною Радою України, а також міжнародні стандарти щодо соціально-психологічної реабілітації.

Варто зауважити, що Конституція України не містить окремих положень, які безпосередньо регулюють проблеми соціально-психологічної реабілітації

військовослужбовців та ветеранів війни. Водночас вона закріплює фундаментальні права людини та принципи діяльності держави, що становлять конституційну основу формування й реалізації державної політики у цій сфері. Насамперед це ст. 3 Конституції України, яка визначає людину, її життя, здоров'я та гідність найвищою соціальною цінністю, покладає на державу обов'язок забезпечувати права і свободи людини [2]. Саме ця конституційна норма закладає людиноцентричні засади публічного управління у сфері соціально-психологічної реабілітації та покладає на органи публічної влади обов'язок створювати умови щодо комплексної соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців і ветеранів війни.

Важливе значення має також ст. 17, відповідно до якої захист суверенітету і територіальної цілісності України є найважливішою функцією держави. Натомість держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей. Ст. 24 гарантує рівність громадян перед законом і забороняє будь-які форми дискримінації [2]. Це забезпечує рівний доступ військовослужбовців, ветеранів війни та членів їхніх сімей до реабілітаційних, медичних і соціальних послуг незалежно від місця проживання, статі, соціального статусу чи інших ознак.

Конституційною гарантією соціально-психологічної реабілітації є ще ст. 46, відповідно до якої громадяни мають право на соціальний захист у разі втрати працездатності, інвалідності, безробіття, старості та в інших випадках, передбачених законом [2]. Реалізація цього права створює правові підстави для надання військовослужбовцям і ветеранам соціальної підтримки, компенсацій, соціальних послуг і реабілітаційної допомоги.

Не менш важливе значення має ст. 49 Конституції України, яка гарантує кожному право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування [2]. У сучасних умовах це право охоплює не лише медичне лікування, а й психологічну допомогу, психосоціальний супровід, психотерапевтичну підтримку та інші складові комплексної реабілітації, що забезпечують відновлення психічного здоров'я військовослужбовців і ветеранів війни.

Водночас ст. 92 Конституції України встановлює, що права і свободи людини, гарантії цих прав, засади соціального захисту, охорони здоров'я та основи регулювання праці визначаються виключно законами України [2]. Саме тому питання соціально-психологічної реабілітації деталізуються у спеціальному законодавстві.

Таким чином, Конституція України формує базові правові основи публічного управління у сфері соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців і ветеранів війни, визначає обов'язок держави щодо забезпечення права на соціальний захист, охорону здоров'я, рівність у доступі до послуг та законодавче врегулювання відповідних гарантій. У Конституції України закріплені принципи людиноцентричності, соціальної держави, рівності, права на соціальний захист і охорону здоров'я, які визначають зміст публічного управління та створюють конституційне підґрунтя для розвитку сучасної системи соціально-психологічної реабілітації.

Важливе місце у системі нормативно-правового забезпечення публічного управління у сфері соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців і ветеранів війни належить Президентові України, який реалізує свої повноваження через прийняття указів і розпоряджень, зокрема на підставі Указу Президента України у 2025 р. створено Координаційну раду з питань реабілітації та підтримки військовослужбовців. Діяльність Ради спрямована на формування узгоджених підходів до розвитку системи реабілітації, підготовку пропозицій щодо вдосконалення законодавства, розвитку реабілітаційної інфраструктури, впровадження сучасних реабілітаційних практик та забезпечення міжвідомчої координації у сфері підтримки військовослужбовців і ветеранів війни [8].

Одним із базових нормативно-правових актів у системі публічного управління у сфері соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців є Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» (1991р.). Цей закон визначає основні засади державної політики у сфері соціального захисту військовослужбовців, встановлює єдину систему їх соціального та правового захисту зокрема гарантує військовослужбовцям і членам їх сімей в економічній, соціальній і політичній сферах сприятливі умови [10]. Відповідно до зазначеного закону, соціальний захист військовослужбовців є однією з ключових функцій держави щодо забезпечення належних умов проходження військової служби. Нормами закону визначено основні права, соціальні гарантії та механізми їх реалізації, гарантовано забезпечення громадянських прав і свобод військовослужбовців, належне грошове, продовольче, речове та медичне забезпечення, право на відпочинок, відпустки, охорону здоров'я, забезпечення житлом, освіту, пільги, пенсійне забезпечення, а також виплату одноразової грошової допомоги у разі загибелі, поранення чи встановлення інвалідності. Окрему увагу приділено соціальним гарантіям членів сімей військовослужбовців та відшкодуванню шкоди, заподіяної під час проходження військової служби. Отож, зміст закону не обмежується матеріальним забезпеченням, а охоплює систему правових, економічних, соціальних та організаційних гарантій, спрямованих на реалізацію конституційних прав і свобод військовослужбовців, підтримання їхнього соціального статусу та забезпечення гідного рівня життя.

Отже, зазначений закон формує базову систему державних соціальних гарантій військовослужбовців. Водночас його норми переважно регулюють питання соціального та матеріального забезпечення, тоді як механізми психологічної реабілітації, психосоціальної підтримки та комплексного відновлення військовослужбовців деталізуються у спеціальному законодавстві та підзаконних нормативно-правових актах. Разом із тим практика реалізації законодавчих положень засвідчує про наявність низки проблем, пов'язаних із недостатнім рівнем соціальної та матеріальної підтримки військовослужбовців, що не завжди відповідає їхнім реальним потребам. Це негативно позначається на ефективності процесів реабілітації, соціальної адаптації та повернення військовослужбовців до повноцінного життя.

Правові основи соціального захисту ветеранів війни визначаються окремим Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального

захисту» (1993 р.). Цей закон встановлює основні засади державної політики у сфері соціального захисту ветеранів війни і членів їхніх сімей, а також систему державних соціальних гарантій, пільг і компенсацій, закріплює основні принципи формування та реалізації державної політики у сфері соціального захисту ветеранів війни, серед яких соціальної справедливості, комплексності, відкритості, прозорості та належного фінансового забезпечення [11].

Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» передбачає широкий комплекс пільг для ветеранів війни, осіб з інвалідністю внаслідок війни, учасників бойових дій та членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України. До основних належать пільги у сфері медичного забезпечення, санаторно-курортного лікування, житлово-комунального обслуговування, транспортного забезпечення, пенсійного забезпечення, працевлаштування, освіти, житлового забезпечення та соціального обслуговування. Надання зазначених пільг спрямоване на компенсацію наслідків військової служби, забезпечення належного рівня соціального захисту, підтримку процесів реабілітації та соціальної адаптації ветеранів війни.

Отож, Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» створює правові передумови для реалізації комплексної державної допомоги ветеранам, яка поєднує соціальний захист, медичну допомогу, психологічну підтримку та професійну адаптацію. Разом із тим ефективність його реалізації значною мірою залежить від належної координації діяльності органів публічної влади, достатнього фінансування державних програм і розвитку системи соціально-психологічної реабілітації на державному та місцевому рівнях.

Водночас слід зауважити, що Закони України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» та «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» були прийняті на початковому етапі становлення незалежної України за принципово інших суспільно-політичних, економічних і безпекових умов. Незважаючи на численні зміни та доповнення, внесені до цих законів, сучасні виклики, пов'язані з повномасштабною російською збройною агресією проти України, зумовлюють необхідність подальшого вдосконалення нормативно-правового забезпечення соціального захисту та соціальної адаптації військовослужбовців і ветеранів війни.

Важливим етапом розвитку публічного управління у сфері соціально-психологічної реабілітації ветеранів війни стало прийняття Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб» (2022 р.), згідно з якою визначено організаційні засади функціонування системи психологічної допомоги ветеранам війни. У згаданій постанові психологічна реабілітація трактується як діяльність, спрямована на відновлення та підтримку функціонування особи у фізичній, емоційній, інтелектуальній, соціальній та духовній сфері із застосуванням методів психологічної та психотерапевтичної допомоги у формі психотерапії, психологічного консультування, першої психологічної допомоги, кризового психологічного втручання. Цією ж постановою затверджений порядок та умови надання психологічної допомоги

ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб [1]. Згідно із зазначеною постановою психологічна допомога організовується за трирівневою моделлю. Перший рівень охоплює соціально-психологічну підтримку та надання соціальних послуг, другий – спеціалізовану психологічну допомогу, а третій – комплексну медико-психологічну допомогу, що надається мультидисциплінарною командою. Надання психологічної допомоги ґрунтується на принципах поваги до прав, честі та гідності людини, професійної компетентності та наукової обґрунтованості застосовуваних методів, добровільної згоди отримувача послуг, а також забезпечення конфіденційності та захисту персональної інформації. Такий підхід має забезпечити послідовність, безперервність та диференціацію реабілітаційної допомоги залежно від індивідуальних потреб особи.

Водночас постанова не охоплює специфічні потреби військовослужбовців, які зазнали важких травм та психологічних розладів під час бойових дій. Відсутність детальних процедур для надання допомоги при ПТСР та інших психічних травмах обмежує можливості ефективного лікування. Також постановою не враховано потребу в спеціалізованих реабілітаційних центрах, що можуть забезпечити комплексну допомогу, включаючи фізичну, психологічну та соціальну реабілітацію. Немає також чітких механізмів для інтеграції зусиль різних медичних і соціальних служб, що може призвести до дублювання функцій та неефективного використання ресурсів. Крім того не передбачено необхідних заходів для навчання та підвищення кваліфікації фахівців, що займаються реабілітацією військовослужбовців і ветеранів війни. Недостатня увага приділяється також фінансовим аспектам, зокрема, недостатнє фінансування для створення нових і підтримки існуючих реабілітаційних програм і центрів [3, с. 56].

Суттєвим етапом розвитку нормативно-правового забезпечення стало прийняття Закону України «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні» (2025 р.), де психологічна реабілітація розглядається як один із видів допомоги у сфері психічного здоров'я, яка спрямована на сприяння відновленню, покращення функціонування особи та якості її життя шляхом поєднання психологічної і психотерапевтичної допомоги, діяльності з розвитку соціальних навичок та соціальної підтримки, залучення ресурсів громади [9].

Відповідно до згаданого закону психологічна реабілітація розглядається як комплексний, поетапний процес, спрямований на відновлення психологічного благополуччя особи, її соціального функціонування та професійної активності. Основними складовими цього процесу є комплексне оцінювання потреб особи, розроблення індивідуального плану допомоги, реалізація науково обґрунтованих реабілітаційних заходів, розвиток навичок емоційної саморегуляції, комунікації та соціальної взаємодії, забезпечення соціальної підтримки та інтеграції у громаду, сприяння професійній адаптації та працевлаштуванню, а також залучення членів сім'ї та найближчого соціального оточення до реабілітаційного процесу. Наведені складові підтверджують, що психологічна реабілітація охоплює соціальні, професійні, сімейні та громадські аспекти відновлення особистості.

З огляду на зазначені складові психологічної реабілітації, її доцільно розглядати як цілісну систему взаємопов'язаних функціональних компонентів, кожен із яких відображає певний етап реабілітаційного процесу та визначає відповідні напрями діяльності органів публічної влади та інших суб'єктів, залучених до надання реабілітаційної допомоги:

- діагностичний – комплексне оцінювання потреб особи;
- реабілітаційно-терапевтичний – індивідуальний план допомоги та реалізація доказових втручань;
- соціально-інтеграційний – розвиток життєвих навичок, соціальна підтримка, інтеграція в громаду, залучення сім'ї;
- професійно-адаптаційний – професійне навчання, працевлаштування та адаптація на робочому місці.

Таким чином, соціально-психологічна реабілітація військовослужбовців та ветеранів війни є комплексною багаторівневою системою заходів, спрямованих на відновлення психоемоційного стану, соціальну адаптацію, реінтеграцію в суспільство, підтримку сімейних відносин, відновлення професійного потенціалу та забезпечення повноцінної інтеграції особи у суспільство (див. табл. 1).

Таблиця 1. Основні заходи соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців

Напрямок реабілітації	Основні заходи
<i>Психологічна підтримка</i>	Психодіагностика, індивідуальне та групове психологічне консультування, психотерапія, кризова психологічна допомога, профілактика та корекція ПТСР, тривожних і депресивних розладів.
<i>Соціальна адаптація</i>	Соціальний супровід, консультування щодо соціальних гарантій, сприяння працевлаштуванню, професійна орієнтація, відновлення соціальних зв'язків.
<i>Підтримка сім'ї</i>	Сімейне консультування, психологічна допомога членам родини, підтримка сімейної адаптації після повернення військовослужбовця.
<i>Освітньо-тренінгові заходи</i>	Тренінги зі стресостійкості, розвитку емоційної саморегуляції, комунікативних навичок, групи взаємопідтримки.
<i>Фізична та рекреаційна реабілітація</i>	Лікувальна фізична культура, спортивно-реабілітаційні програми, арт-терапія, музикотерапія, рекреаційні заходи.
<i>Медико-психологічний супровід</i>	Комплексне медичне та психологічне обстеження, медикаментозна терапія (за потреби), міждисциплінарний супровід фахівців.
<i>Соціальна інтеграція</i>	Участь у громадських, культурних, спортивних та волонтерських заходах, підтримка ветеранського підприємництва, професійне навчання та перекваліфікація.

Джерело: сформовано авторами на основі [1],[7], [9], [10], [11], [12]

Сьогодні в Україні затверджений Єдиний державний реєстр ветеранів (2019 р.) [5], Реєстр суб'єктів надання послуг із психологічної допомоги для ветеранів і членів їх сімей (2023 р.) [6], форми індивідуального плану, угоди про надання психологічної допомоги та картки психологічного супроводження

отримувача послуг із психологічної допомоги (2023 р.) [7]. Це демонструє про послідовний розвиток цифрових механізмів та модернізацію системи публічного управління у сфері соціально-психологічної реабілітації ветеранів війни. Запровадження таких реєстрів сприяє підвищенню адресності, доступності та прозорості надання послуг, забезпечує ефективну міжвідомчу взаємодію, уніфікацію обліку отримувачів і надавачів послуг, а також створює належне інформаційне підґрунтя для прийняття подальших обґрунтованих управлінських рішень та моніторингу ефективності публічного управління у цій сфері.

Міністерство у справах ветеранів України активно здійснює комплексну підтримку ветеранів війни та членів їхніх сімей. Одним із пріоритетних напрямів міністерства є розвиток інституту фахівця із супроводу ветеранів, який забезпечує індивідуальний маршрут отримання необхідних послуг, координацію взаємодії між органами влади та супровід ветеранів на всіх етапах їх адаптації до цивільного життя. Водночас Міністерство впроваджує цифрові сервіси для підвищення доступності державної підтримки, розширює програми розвитку ветеранського підприємництва, удосконалює механізми соціального захисту та пенсійного забезпечення, а також формує сучасну систему психологічної підтримки, що передбачає безперервність допомоги, розширення мережі надавачів психологічних послуг, моніторинг їх якості та наближення психологічної допомоги до місця проживання ветеранів. Реалізація зазначених заходів спрямована на ефективну реінтеграцію ветеранів війни до мирного життя, підвищення якості їхнього життя та забезпечення належного рівня державної підтримки.

Упродовж 2024–2025 рр. Міністерство оборони України також активізувало роботу щодо психологічної реабілітації військовослужбовців. Серед ключових напрямів діяльності – формування багаторівневої системи психологічної допомоги на всіх етапах проходження військової служби, удосконалення нормативно-правового забезпечення, створення реєстру кваліфікованих надавачів психологічної допомоги, залучення цивільних психологів, розвиток системи психологічного забезпечення відповідно до стандартів НАТО, організація психологічної підготовки військовослужбовців, а також забезпечення раннього виявлення психологічних проблем, профілактики бойового стресу та психологічного відновлення після виконання бойових завдань. Реалізація цих заходів сприятиме збереженню психічного здоров'я особового складу, підвищенню психологічної стійкості військовослужбовців і забезпечення їх успішної реінтеграції після завершення військової служби.

На нормативному рівні формування публічного управління у сфері реабілітації відображає еволюцію підходів від окремих рішень до комплексних програм. Аналіз чинних нормативно-правових актів у сфері реабілітації військовослужбовців в Україні засвідчує про недостатню відповідність нормативної бази сучасним викликам, з якими стикається суспільство в умовах повномасштабної війни. Нормативно-правова база України у сфері реабілітації досі залишається фрагментарною, що ускладнює координацію між відомствами [13].

У сфері державної підтримки ветеранів залишаються суттєві проблеми, що ускладнюють реалізацію ухвалених програм і рішень. Нормативно-правова база досі містить низку суперечностей і застарілих положень, що створює труднощі під час отримання соціальних гарантій. Попри цифровізацію, багато процедур залишаються надмірно бюрократизованими, а доступ до послуг нерівномірний через недостатній розвиток ветеранської інфраструктури в громадах. Система реабілітації часто перевантажена, бракує фахівців, а черги на медичні та психологічні послуги залишаються тривалими [14, с. 334]. Це значною мірою пояснюється, що система соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців і ветеранів війни залишається надто складною та багаторівневою, оскільки охоплює значну кількість суб'єктів публічного управління, нормативно-правових актів, державних програм і реабілітаційних послуг. Все це негативно впливає на доступність та ефективність заходів соціально-психологічної реабілітації.

Висновки. Проведений аналіз засвідчив, що в Україні сформовано нормативно-правові основи публічного управління у сфері соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців і ветеранів війни, основу яких становлять Конституція України, спеціальні закони, стратегічні документи, укази Президента України, нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, Міністерства оборони України, Міністерства ветеранів України тощо. Упродовж останніх років публічне управління у досліджуваній сфері зазнала суттєвого розвитку, що проявилось у Стратегії ветеранської політики до 2030 року, створенні Координаційної ради з питань реабілітації та підтримки військовослужбовців, розвитку цифрових реєстрів, запровадженні інституту фахівця із супроводу ветеранів і вдосконаленні системи психологічної допомоги.

Водночас встановлено, що чинна система публічного управління ще не повною мірою відповідає сучасним викликам, зумовленим наслідками повномасштабної війни. Основними проблемами залишаються фрагментарність нормативно-правового регулювання, недостатня міжвідомча координація, нерівномірний доступ до реабілітаційних послуг, дефіцит кваліфікованих фахівців, недостатній розвиток мережі спеціалізованих реабілітаційних центрів, обмежене фінансування та відсутність комплексної системи моніторингу ефективності реабілітаційних заходів.

Перспективними напрямками вдосконалення публічного управління у сфері соціально-психологічної реабілітації є подальша гармонізація нормативно-правової бази, розвиток інтегрованої міжвідомчої системи реабілітації, впровадження людиноцентричної моделі надання послуг, посилення цифровізації управлінських процесів, зміцнення кадрового потенціалу системи реабілітації, розширення мережі реабілітаційних послуг упровадження єдиних стандартів надання та механізмів оцінювання якості реабілітаційної допомоги, а також розвиток реабілітаційної інфраструктури в територіальних громадах відповідно до потреб військовослужбовців та ветеранів війни.

Список використаних джерел:

1. Деякі питання надання психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб (Порядок та умови надання психологічної допомоги © Лазор О., Лазор О., Юник І.

- Публічне управління і право: історія, теорія, практика. 2026. Вип. 7. ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб): Постанова Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2022 р. № 1338. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1338-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 21.05.2026).
2. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 21.04.2026).
3. Куркова К.М., Луценко-Миськів Л.І. Правове регулювання реабілітації військовослужбовців. *Держава та регіони. Серія: Право*, 2024 р. № 1 (83). Том 2. С. 53 – 58. URL: https://law.stateandregions.zp.ua/archive/1-2_2024/11.pdf (дата звернення: 01.05.2026).
4. Макаров О. Соціально-психологічна реабілітація військовослужбовців в Україні: особливості та бар'єри. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки*, 2025. Випуск 26. С. 137–143. DOI <https://doi.org/10.30970/PS.2025.26.16> (дата звернення: 21.05.2026).
5. Про Єдиний державний реєстр ветеранів війни: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2019 р. № 700. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/700-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 21.05.2026).
6. Про затвердження Порядку формування, ведення та доступу до Реєстру суб'єктів надання послуг із психологічної допомоги для ветеранів і членів їх сімей: Наказ Міністерства у справах ветеранів України від 14 грудня 2023 р. № 330. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0067-24#Text> (дата звернення: 01.05.2026).
7. Про затвердження форм індивідуального плану, угоди про надання психологічної допомоги, картки психологічного супроводження отримувача послуг із психологічної допомоги: Наказ Міністерства у справах ветеранів України від 14 грудня 2023 р. № 331. URL: <https://vmhce.knu.ua/normativebase/normativna-baza/> (дата звернення: 21.05.2026).
8. Про Координаційну раду з питань реабілітації та підтримки військовослужбовців, інших осіб, які беруть участь в обороні України : Указ Президента України від 4 червня 2025 р. № 389/2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389/2025#Text> (дата звернення: 21.05.2026).
9. Про систему охорони психічного здоров'я в Україні : Закон України від 15 січня 2025 р. № 4223-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4223-20#Text> (дата звернення: 21.03.2026).
10. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20 грудня 1991 р. № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text> (дата звернення: 21.05.2026).
11. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22 жовтня 1993 р. № 3551-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3551-12?utm_source#n12 (дата звернення: 21.05.2026).
12. Про схвалення Стратегії ветеранської політики на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024–2027 роках: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2024 р. № 1209-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1209-2024-%D1%80#n103> (дата звернення: 21.05.2026).
13. Чальцева О., Куран О., Chaltseva O. Державна політика реабілітації ветеранів в Україні. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*, 2025. № 18. URL: https://www.researchgate.net/publication/398453246_Derzavna_politika_reabilitacii_veteraniv_v_Ukraini (дата звернення: 21.05.2026).
14. Юник І.Г., Дзюбаненко Т.І. Публічне управління у сфері соціального захисту військовослужбовців та ветеранів війни в Україні. *Сучасні виклики та сталий розвиток економіки і бізнесу*: матер. II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 11 грудня 2025 р.). Запоріжжя: ТДАТУ, 2025. С. 331–334. URL: <https://elar.tsatu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a6665ac7-13eb-491c-9653-1c08ee5a31bb/content> (дата звернення: 21.05.2026).

References:

1. Deiaki pytannia nadannia psykholohichnoi dopomohy veteranam viiny, chlenam yikh simei ta deiakym inshym katehoriiam osib (Poriadok ta umovy nadannia psykholohichnoi dopomohy veteranam viiny, chlenam yikh simei ta deiakym inshym katehoriiam osib) [Certain Issues Regarding the Provision of Psychological Assistance to War Veterans, Their Family Members, and Certain Other Categories of Persons (Procedure and Conditions for Providing Psychological Assistance to War Veterans, Their Family Members, and Certain Other Categories of Persons)] (2002, November, 29) : *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy*, 1338. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1338-2002-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
2. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine] (1996, June, 29) : *Zakon Ukrainy*, 254k/96-VR. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
3. Kurkova, K.M., & Lutsenko-Myskiv, L.I. (2024). Pravove rehuliuвання rehabilitatsii viiskovosluzhbovtziv. [Legal regulation of the rehabilitation of military personnel]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Pravo*. 1(83) Vol.2. Ss. 53–58. Retrieved from https://law.stateandregions.zp.ua/archive/1-2_2024/11.pdf [in Ukrainian].
4. Makarov, O. (2025). Sotsialno-psykholohichna rehabilitatsiia viiskovosluzhbovtziv v Ukraini: osoblyvosti ta bariery [Socio-psychological rehabilitation of military personnel in Ukraine: features and barriers]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya psykholohichni nauky*. 26. Ss. 137–143. DOI <https://doi.org/10.30970/PS.2025.26.16> [in Ukrainian].
5. Pro Yedynyi derzhavnyi reiestr veteraniv viiny [On the Unified State Register of War Veterans] (2019, August, 14) : *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy*. 700. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/700-2019-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
6. Pro zatverdzhennia Poriadku formuvannia, vedennia ta dostupu do Reiestru subiektiv nadannia posluh iz psykholohichnoi dopomohy dlia veteraniv i chleniv yikh simei [On approval of the Procedure for formation, maintenance and access to the Register of entities providing psychological assistance services for veterans and their family members] (2023, December, 26) : *Nakaz Ministerstva u spravakh veteraniv Ukrainy*. 330. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0067-24#Text> [in Ukrainian].
7. Pro zatverdzhennia form indyvidualnoho planu, uhody pro nadannia psykholohichnoi dopomohy, kartky psykholohichnoho suprovodzhennia otrymuvacha posluh iz psykholohichnoi dopomohy [On the Approval of Forms for the Individual Plan, the Agreement on the Provision of Psychological Assistance, and the Psychological Support Record of the Psychological Assistance Service Recipient] (2023, December, 14) : *Nakaz Ministerstva u spravakh veteraniv Ukrainy*. 331. Retrieved from: <https://vmhce.knu.ua/normativebase/normativna-baza> [in Ukrainian].
8. Pro Koordynatsiinu radu z pytan rehabilitatsii ta pidtrymky viiskovosluzhbovtziv, inshykh osib, yaki berut uchast v oboroni Ukrainy [On the Coordination Council for the Rehabilitation and Support of Military Personnel and Other Persons Participating in the Defense of Ukraine] (2025, June, 4) : *Ukaz Prezidenta Ukrainy*. 389/2025. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389/2025#Text> [in Ukrainian].
9. Pro systemu okhorony psykhiichnoho zdorovia v Ukraini [On the Mental Health Care System in Ukraine] (2025, January, 15) : *Zakon Ukrainy*. 4223-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4223-20#Text> [in Ukrainian].
10. Pro sotsialnyi i pravovyi zakhyst viiskovosluzhbovtziv ta chleniv yikh simei [On Social and Legal Protection of Military Personnel and Their Family Members] (1991, December, 20) : *akon Ukrainy*. 2011-XII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text> [in Ukrainian].
11. Pro status veteraniv viiny, harantii yikh sotsialnoho zakhystu [On the Status of War Veterans and Guarantees of Their Social Protection] (1993, October, 22) : *akon Ukrainy*. 3551-XII. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3551-12?utm_source#n12 [in Ukrainian].
12. Pro skhvalennia Stratehii veteranskoi polityky na period do 2030 roku ta zatverdzhennia operatsiinoho planu zakhodiv z yii realizatsii u 2024–2027 rokakh [On Approving the Veteran Policy Strategy for the Period up to 2030 and Approving the Operational Plan of Measures for Its Implementation in 2024–2027] (2024, November, 29) : *Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv*

Публічне управління і право: історія, теорія, практика. 2026. Вип. 7. *Ukrainy*. 1209-г. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1209-2024-%D1%80#n103> [in Ukrainian].

13. Chaltseva, O., Kuran, O. & Chaltseva, O. (2025). Derzhavna polityka reabilitatsii veteraniv v Ukraini [State policy on veteran rehabilitation in Ukraine]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriia: pravo, publichne upravlinnia ta administruvannia*. 18. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/398453246_Derzavna_politika_reabilitacii_veteraniv_v_Ukraini [in Ukrainian].

14. Iunyk I. H. & Dziubanenko T. I. (2025). Publichne upravlinnia u sferi sotsialnoho zakhystu viiskovosluzhbovtiv ta veteraniv viiny v Ukraini [Public administration in the sphere of social protection for military personnel and war veterans in Ukraine]. Public Administration in the Sphere of Social Protection for Military Personnel and War Veterans in Ukraine. *Suchasni vyklyky ta stalyy rozvytok ekonomiky i biznesu: mater. II Vseukr. nauk.-prakt. konf. Zaporizhzhia: TDATU*. Ss. 331–334. Retrieved from: [https://elar.tsatu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a6665ac7-13eb-491c-9653-1c08ee5a31bb/ content](https://elar.tsatu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a6665ac7-13eb-491c-9653-1c08ee5a31bb/content) [in Ukrainian].